

Arbeids- og sosialdepartementet

Rendalen, 01.08.2014

Vår ref. 14/838-3	Løpenr. 5320/14	Arkivkode F06	Saksbehandler Mari Holien 62468452	Deres ref. 14/1820
----------------------	--------------------	------------------	---------------------------------------	-----------------------

HØRINGSUTTALELSE TIL FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Rendalen kommune har mottatt på høring «*Et enklere tiltakssystem tilpasset brukernes behov*», et forslag om å innføre bruk av anbud for sentrale deler av det tilbudet som i dag gis til personer med nedsatt arbeidsevne. Slik vi forstår dette forslaget så vil departementet foreslå gjennom en forskriftsendring

- å slå Avklaringstiltaket for personer med nedsatt arbeidsevne og store bistandsbehov sammen med Avklaringstiltaket for personer med moderate bistandsbehov.
- å slå Arbeid med bistand for personer med nedsatt arbeidsevne og store bistandsbehov sammen med Oppfølgingstiltaket for personer med moderate bistandsbehov.

De to tiltakene for personer med moderate bistandsbehov er allerede anbudsutsatt, mens tiltakene for personer med nedsatt arbeidsevne anskaffes av forhåndsgodkjente tiltaksarrangører som er eid av kommuner eller ideelle organisasjoner. I forslaget settes alt dette ut på anbud.

Vår vurdering:

«*Et enklere tiltakssystem tilpasset brukernes behov*» er en viktig intensjon, men det er grunn til å stille spørsmål om selve forslaget bidrar til dette. Forslagene vil kunne få store konsekvenser for:

- Brukergrupper
- Samarbeidsrelasjoner mellom Nav og tiltaksarrangører
- Muligheten for å gjennomføre en tiltaksforenkling
- Kommunenes ønske og vilje til å opprettholde sitt eierskap i et mer kommersielt marked
- Utvikling av nødvendig samhandling mellom tiltaksarrangører og øvrige hjelpeapparat

---

Postadresse

Postmottak kommunehuset
2485 RENDALEN
E-post: postmottak@rendalen.kommune.no

Besøksadresse
Kommunehuset

Telefon
62 46 85 00

Telefaks
62 46 85 01

Org.nr: NO 940028515
Bankgiro: 1850.07.52013

Rendalen kommune

Med så store mulige konsekvenser bør forslagene heller behandles gjennom en helhetlig Stortingsmelding som tar for seg strategier, tiltak og virkemidler for å få flere i arbeid, og ikke gjennom et løstrevet høringsforslag med korte høringsfrister. Ved en bred og helhetlig gjennomgang av attføringsfeltet gjennom en stortingsmelding, vil både Stortinget og allmenheten få anledning til å drøfte dette forslaget i sammenheng med resten av forslagene. Regjeringen vil også få anledning til å gi en bedre og grundigere dokumentasjon enn det som fremlegges i høringsforslaget. Sentrale spørsmål vil blant annet være om forslaget vil bidra til å gi flere i jobb, om dette vil være billigere for staten og ikke minst om dette kan gjennomføres uten at det går på bekostning av sårbare grupper. Forutsigbarhet for tiltaksleverandørene må også drøftes. Det er nødvendig med en pragmatisk diskusjon om hvordan og i hvilken grad markedsmekanismene som her ønskes tatt i bruk, vil kunne fungere på attføringsfeltet som jo skal hjelpe personer med svært sammensatte behov til jobb. Rendalen kommune mener derfor at høringsforslaget bør trekkes tilbake og eventuelt fremmes på nytt i en Stortingsmelding.

Det er grunn til å påpeke at Attføringsbransjen i dag gjør en formidabel jobb i flere faser av arbeidsinkluderingsprosessen og fikk over 6000 av de mest sårbare tilbake til jobb i 2013. Bransjen har gjennom de siste årene vist betydelig innovasjon med vekt på å ta i bruk nye metoder, innarbeide kvalitetssikringssystemer, aktiv jobbing ut mot ordinært arbeidsliv, NHO-strategien *Ringer i Vannet* mv. Men det er også varslet om at knapphet på tiltaksplasser og ventetider før og mellom arbeidsrettede tiltak og programmer fører til flere unødvendige uføretrygdede og færre til jobb. Avgjørende for å få flere i jobb er en forenkling av tiltakssystemet slik at personer med nedsatt arbeidsevne kan følges opp uten avbrudd mellom ulike attføringsprogrammer og tiltaksleverandører.

Rendalen kommune mener at attføringstilbudene vanskelig kan standardiseres. Mange av de som skal få tilbud innenfor attføringsfeltet har store og sammensatte bistandsbehov f.eks. i form av psykiske lidelser, rusvansker i kombinasjon med å ha vært årevis i passivitet. En politisk ønsket utvikling med utstrakt og utvidet samarbeide mellom ulike hjelpetiltak vil sannsynligvis gi bedre resultater for å få enkeltpersoner inn i arbeid.

Faren ved anbudsutsettelse er at konkurransegrunnlaget ikke ivaretar den kompleksiteten som er nødvendig for å levere sammensatte tjenester. Oppgaven i et anbudssystem er å gjøre det som er beskrevet i anbudsgrunnlaget —ikke de sammensatte tjenestene som brukerne ofte har behov for.

Dagens system med forhåndsgodkjente tiltaksleverandører er at arrangøren kan være i løpende dialog med Nav om endring av behov. Tiltaksarrangøren settes også i stand til bred og god samhandling med andre hjelpetiltak (psykiatri, helsetjenester, videregående skoler mv). Anbud fordrer avstand mellom innkjøper og leverandører. For personer med nedsatt arbeidsevne og med større individuelle behov og tilpasninger kreves det derimot et tett samarbeid mellom Nav og tiltaksleverandørene. Det er nødvendig med en grundig gjennomgang av hvordan man tenker seg at samarbeidet mellom Nav og tiltaksarrangører skal fungere i et anbudsregime. Dagens erfaring er at der Nav og tiltaksleverandørene samarbeider godt og nært, får man flere i jobb enn der dette samarbeidet ikke fungerer.

Rendalen kommune

Det bemerkes også at noen tjenester - først og fremst for personer med moderate bistandsbehov - er allerede anbudsutsatt. Disse tjenestene er mer standardiserte og lettere å tilpasse en anbuds virkelighet fordi disse arbeidssøkerne står nærmere arbeidslivet. Men det er ikke noe argument for å anbuds-utsette tiltak for andre målgrupper.

Dersom høringsforslaget blir vedtatt, vil man ikke lenger ha et særlig avklaringstiltak og formidlingstiltak som er reservert funksjonshemmede og personer med nedsatt arbeidsevne. Disse personene vil da måtte konkurrere om det samme tilbudet som sykmeldte og ordinært arbeidsledige med større tilknytning til arbeidslivet. Man overser og undervurderer forskjellene mellom ordinære arbeidssøkere og en uensartet gruppe mennesker som på grunn av for eksempel psykiske lidelser, rusmiddelbruk og ulike helseplager har problemer med å få innpass på arbeidsmarkedet. Hvis de svakeste brukerne ikke får reservert tilbud, men legges inn sammen med de som er lettere å få i jobb, vil de kunne tape i ressurskampen om det begrensede tilbudet Nav gir.

Det er argumentert med at det er nødvendig med anbud for å slippe til Kirkens bymisjon, Røde Kors, Pøbelprosjektet og sosiale entreprenører m.m. Men disse er allerede aktører i dag, eller de kan bli det, uten anbudsutsetting fordi de er forhåndsgodkjente tiltaksleverandører med utbytteforbud. I høringsnotatet legger man også vekt på at bemannings- og rekrutteringsbyråer kan bidra. Men flere steder så samarbeider allerede attføringsleverandører med bemanningsselskaper.

Det også grunn til å dvele ved spørsmål om kommunene (og for så vidt også en del ideelle aktører) vil opprettholde sitt eierskap i et mer kommersielt marked. Som kommunale eiere er det ikke fortjeneste som er formålet, men gjennom bedriftene å bidra til at flest mulig av kommunens innbyggere kan få eller settes i stand til å beholde jobb.

Forslaget om anbudsutsetting skal "styrke regjeringens ambisjon om å øke bruken av ordinært arbeidsliv som tiltaksarena". Men attføringsleverandørene jobber i langt større grad enn tidligere på denne måten. For det andre foregår tiltaket Arbeid med bistand allerede per definisjon i det ordinære arbeidsliv. For det tredje kan det stilles spørsmål om og på hvilken måte avklaringsarbeidet skal foregå i ordinært arbeidsliv.

I høringsnotatet sees det bort fra at attføringssektoren neppe kan fungere som et ordinært marked. Hvordan dette skal håndteres må bedre konsekvensutredes før endringer eventuelt gjennomføres. I et velfungerende ordinært marked er det mange leverandører og mange innkjøpere. Innen attføringssektoren er det bare en innkjøper, nemlig Nav. Leverandørene er dermed prisgitt Nav for å overleve. På den ene siden gir dette Nav en mulighet til å presse prisene. På den andre siden risikerer Nav ved å presse prisene at bare få leverandører overlever. Det kan også stilles spørsmål ved om i hvilken grad leverandører vil være interessert i å investere i kvalitet og kompetanse når Nav ved neste korsvei kan velge dem bort.

I høringsutkastet poengteres det at brukerne skal få bedre valgmuligheter. I et ordinært marked kan brukere velge eller bytte leverandører etter hvor fornøyd de er med tjenestene de mottar. Men hvordan, og hvem, skal følge opp kvalitet på brukerens vegne? Spørsmålet er også om det er slik at alle brukere skal få bedre valgmuligheter. Det kan

Rendalen kommune

tenkes at leverandører som vinner anbud på pris foretrekker å jobbe med brukere som står nært arbeidslivet fremfor dem som står lengre vekk. De svakeste brukerne vil dermed bli stående uten et faglig forsvarlig tilbud.

Oppsummert/høringsuttalelse:

Anbud har store konsekvenser, og det hefter usikkerhet om dette virkemiddelet vil fungere på dette området. Anbud av arbeidsmarkedstjenester rettet mot grupper med sammensatte behov er betydelig vanskeligere å håndtere enn anbud av mer standardiserte tjenester.

For Rendalen kommune, som både har et lavt befolkningstall og med store avstander til andre mulige alternative tilbud, vil en slik mulig omlegging kunne bli ekstra sårbar. Vi risikerer at få eller ingen tilbydere vil finne det aktuelt å drive attføring i området, og med det at

- kommunen kan bli stående uten et tilbud til de svakeste jobbsøkerne
- kommunens øvrige tjenestetilbud må økes for å håndtere grupper som ellers ville fått et tilbud i vekst- og attføringsbedrifter
- eksisterende vekst- og attføringsbedrift forsvinner ut av kommunen, og med det verdifull kompetanse og investerte verdier, og også som leverandør av varer og tjenester

Rendalen kommune ber om at høringsforslaget trekkes tilbake og at forslagene eventuelt fremmes på nytt i en Stortingsmelding som gir en grundig gjennomgang av mål, strategier og tiltak for attføringsbransjen.

Med vennlig hilsen

Norvald Illevold
Ordfører